

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2878

Vragen van de leden **Dassen** (Volt) en **Omtzigt** (Omtzigt) aan de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Defensie over *het artikel «Lobbyist Jack de Vries heeft toegangspas voor Ministerie van Defensie»* (ingezonden 1 april 2022).

Antwoord van Minister **Bruins Slot** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de Staatssecretaris van Defensie (ontvangen 25 mei 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2489.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Lobbyist Jack de Vries heeft toegangspas voor Ministerie van Defensie»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de motie Dassen c.s. waarover u zowel in het debat van de regeringsverklaring van 19 januari 2022 als in het commissiedebat Integriteit openbaar bestuur van 10 maart 2022 heeft aangegeven bezig te zijn met de uitwerking van een verplicht lobbyregister?²

Antwoord 2

Zoals reeds aangegeven tijdens het commissiedebat Integriteit openbaar bestuur van 10 maart 2022, wordt vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gewerkt aan een gedragscode integriteit voor bewindspersonen. Bij dit proces wordt ook de motie Dassen betrokken waarin gevraagd wordt om een verplicht lobbyregister voor bewindspersonen.

Vraag 3

Kunt u in een tijdspad schetsen wanneer en hoe deze motie Dassen c.s. uitgevoerd zal worden?

¹ Vrij Nederland, 29 maart 2022, «Lobbyist Jack de Vries heeft toegangspas voor Ministerie van Defensie».

² Kamerstuk 35 896, nr. 18

Antwoord 3

De verwachting is dat de gedragscode voor bewindspersonen medio 2022 gereed is. De motie Dassen wordt hierbij betrokken.

Vraag 4

Hoe verhoudt de vrije toegang van een lobbyist tot een ministerie zich tot deze aangenomen motie Dassen c.s. over het invoeren van een lobbyistregister?

Antwoord 4

Lobbyisten hebben als zodanig geen vrije toegang tot een ministerie, en dus ook niet tot het Ministerie van Defensie.

Medewerkers van Defensie, inclusief reservisten, beschikken over een defensiepas. Als het voor de uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk is, wordt deze defensiepas geautoriseerd voor toegang tot die delen van het Ministerie van Defensie die voor het uitvoeren van de werkzaamheden noodzakelijk zijn. De betreffende medewerker heeft in beginsel voor het uitvoeren van zijn functie toegang tot delen van het kerndepartement in Den Haag.

Ik verwijs u hierbij ook naar het antwoord op vraag 2 van de leden Leijten en Jasper van Dijk (beide SP) over een oud bewindspersoon die lobbyt bij het ministerie. Deze vragen werden ingezonden met kenmerk 2022Z06063.

Vraag 5

Bent u het ermee eens dat de vrije toegang van een lobbyist aan een ministerie onwenselijk is? Zo ja, hoe bent u van plan dit, conform de motie Dassen c.s., te voorkomen?

Antwoord 5

Lobbyisten hebben als zodanig geen vrije toegang tot een ministerie.

Vraag 6

In welke mate hebben personen die in dienst zijn van of gelieerd zijn aan een departement, met een (neven)functie in de lobbysector, op dit moment vrije toegang tot een overheidsdepartement? Kunt u daar een overzicht van sturen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Nee, daarvan bestaat geen overzicht. Dit wordt niet centraal geregistreerd. Een medewerker heeft voor het uitoefenen van zijn functie toegang tot het ministerie. Bij indiensttreding en tijdens het functioneren beoordeelt de (toekomstige) werkgever in overleg met de (toekomstige) werknemer of er sprake is van nevenwerkzaamheden die belemmerend kunnen zijn voor het functioneren, of voor het functioneren van de openbare dienst. Bij het beoordelen van nevenwerkzaamheden in relatie tot iemands ambtelijke functie is de individuele situatie bepalend. Het gaat er dus altijd om of in die specifieke situatie een nevenwerkzaamheid voor een lobbykantoor strijdig is of kan zijn met de verantwoordelijkheid die voortvloeit uit de vervulde ambtelijke functie.

Vraag 7

In hoeverre bent u van mening dat het überhaupt onwenselijk is dat personen die in dienst zijn van of gelieerd zijn aan een departement tevens een lobbyfunctie uitvoeren en in welke gevallen zou dit niet per se onwenselijk zijn? Graag een toelichting.

Antwoord 7

Lobbywerkzaamheden zijn niet per definitie verboden als nevenwerkzaamheden. Het verbieden van nevenwerkzaamheden dient zorgvuldig te worden getoetst. Het gaat om de combinatie van werkzaamheden in dat specifieke geval en of die tot belangenverstremming kunnen leiden. Een medewerker van SSC-ICT zou bijvoorbeeld in de regel kunnen lobbyen voor een sportbond. Een combinatie waarbij deze medewerker lobbyt voor een ICT-branchevereniging lijkt in de regel niet verenigbaar. De Gedragscode Integriteit Rijk geeft een – niet limitatief – afwegingskader als algemeen houvast voor het melden en beoordelen van nevenwerkzaamhe-

den. De beoordeling in een concreet geval is altijd maatwerk en moet per geval worden getoetst aan de zogenoemde «functioneringsnorm» (is een goede functie vervulling of een goed functioneren van de openbare dienst, voor zover dit in verband staat met de functie vervulling, nog in redelijkheid verzekerd?) en aan proportionaliteit (zijn eventuele risico's met minder vergaande maatregelen dan een verbod te ondervangen?). Daar ligt een rol voor leidinggevers.

Dat betekent dat altijd per concreet geval alle omstandigheden in aanmerking worden genomen. De waarborgen voor integriteit zitten in het zorgvuldig bezien en afwegen van al die omstandigheden, het open bespreken van de risico's en dilemma's die de nevenwerkzaamheden concreet met zich meebrengen én het nemen van mitigerende maatregelen voor het ondervangen van mogelijke risico's. Soms betekent dit ook dat nevenfuncties onverenigbaar zijn met een ambtelijke functie en daarom verboden worden door de leidinggevende. Dit kan het geval zijn wanneer de beschikbaarheid en inzetbaarheid voor de ambtelijke functie, het imago als ambtenaar of het imago van de dienst waarvoor de ambtenaar werkt ongewenst worden beïnvloed en dit niet met minder vergaande maatregelen dan een verbod is te ondervangen.³

Defensie heeft een eigen gedragscode omdat de medewerkers een andere rechtspositie hebben dan de medewerkers van de rest van de rijksdienst. Defensie actualiseert momenteel haar integriteitsbeleid. Beide documenten zijn in lijn met de Gedragscode Integriteit Rijk.

Vraag 8

Kunt u een overzicht geven van alle contacten, onderwerpen, ontmoetingen, inclusief de onderliggende documenten, data en besproken punten, die hebben plaatsgevonden tussen de Minister van Defensie en de heer De Vries in het kader van zijn lobbybelangen vanuit het lobbykantoor waar hij bij werkt danwel zijn rol binnen de Vereniging van Veteranen? Zo ja, kunt u dit overzicht direct naar de Tweede Kamer sturen?

Antwoord 8

De Staatssecretaris van Defensie geeft aan dat in het kader van lobbybelangen geen activiteiten te rapporteren zijn. Vanuit de rol als Voorzitter van de Raad van Toezicht van het Nederlands Veteraneninstituut was er contact met de vorige Minister van Defensie, bijvoorbeeld tijdens zijn benoeming bij het Nederlandse Veteraneninstituut.

Vraag 9

Hoe verenigt u de vrije toegang van een lobbyist aan een overheidsdepartement met de eed die ambtenaren afleggen waarin zij zweren het aanzien van het ambt niet te schaden?

Antwoord 9

Lobbyisten hebben als zodanig geen vrije toegang tot een ministerie. Het uitgangspunt rijksbreed is dat bij indiensttreding wordt gekeken of nevenactiviteiten al dan niet verenigbaar zijn met de hoofdfunctie.

Vraag 10

In hoeverre is de vierde aanbeveling van de Europese anti-corruptiewaakhond GRECO, die tien aanbevelingen heeft gedaan met betrekking tot de integriteit van bewindspersonen en hoge ambtenaren, over regels en richtlijnen over contact tussen lobbyisten en hoge ambtenaren te verenigen met de vrije toegang van de heer De Vries tot het departement van Defensie? Op welke manier ziet het departement erop toe dat deze aanbeveling wordt opgevolgd en kunt u in het algemeen een toelichting geven op de mate waarin de vierde aanbeveling wordt toegepast op de departementen?

Antwoord 10

Zie ook het antwoord op vraag 4. De Staatssecretaris van Defensie geeft aan dat er voor deze medewerker voorwaarden zijn gesteld aan de uitoefening van zijn nevenfuncties. Ik verwijs u hierbij naar het antwoord op vraag 2 van

³ Gedragscode Integriteit Rijk 2020, p. 18.

de leden Leijten en Jasper van Dijk (beide SP) over een oud bewindspersoon die lobbyt bij het ministerie. Deze vragen werden ingezonden met kenmerk Zie ook Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2880. De Group of States against Corruption (GRECO) heeft in de vijfde evaluatieronde 16 aanbevelingen gedaan aan Nederland. Acht aanbevelingen hebben betrekking op de integriteit van bewindspersonen. Mijn ministerie werkt op dit moment aan een gedragscode voor bewindspersonen, waarin de aanbeveling omtrent regels en richtlijnen over de omgang met derden wordt meegenomen. De aanbevelingen van GRECO in de vijfde evaluatieronde zijn niet van toepassing op ambtenaren, die gebonden zijn door de Gedragscode Integriteit Rijk.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Leijten en Jasper van Dijk (beiden SP), ingezonden 30 maart 2022 (vraagnummer 2022Z06063).